

ÅRSPLAN 2018-2020 BERG BARNEHAGE SA

INNHold I ÅRSPLANEN

• Velkommen til Berg barnehage – Barnehagen midt i naturen	s. 3
• Vår visjon	s. 4
• Berg barnehages verdier	s. 5
• Tilknytning i barnehagen	s. 6
• Lek og vennskap = livsmestring	s. 8
• Uteliv	s. 14
• Gruppene våre	s. 17
• Forebygging	s. 26
• Organisering	s. 27
• Barnehagens årshjul	s. 28
• Foreldresamarbeid	s. 30
• Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver	s. 31
• Til slutt	s. 34

VELKOMMEN TIL BERG BARNEHAGE - BARNEHAGEN MIDT I NATUREN

Vi er stolte av barnehagen vår, og glad for at du vil lese årsplanen. Her kan du lese mer om hvem vi i Berg barnehage er, og hvorfor vi er en lekebarnehage. Men vi leker ikke barnehage! Leken er det viktigste som skjer i barnehagen!

Årsplanen er et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser, blant annet i forhold til Rammeplan for barnehagen. Årsplanen kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til foreldre, myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidsparter og andre interesserte.

Du kan finne mer informasjon på nettsidene våre:

www.brg.barnehage.no.

Rammeplan for barnehagen kan du lese her: www.udir.no

VÅR VISJON - Barna skal tenke tilbake på tiden i barnehagen med glede.

Vi skal arbeide hardt, og på ulike måter, for at alle barna skal oppleve seg som en viktig lekekamerat i vårt fellesskap.

Kjernen i den gode barndom er det å oppleve seg selv som en viktig del av et sosialt fellesskap (Kari Pape).

LEK OG VENNSKAP har stor betydning for barns utvikling og trivsel. Gjennom gjentakende lek med venner og med rike leketemaer, utvikler barna seg på alle områder, med den aller beste motivasjonen. Fordi lek det artigste som barn kan holde på med, og med støtte fra lekekompetente voksne, vil tiden i barnehage være en glad tid. Til hjelp for vårt arbeid med lek og vennskap har vi fordypet oss i Terje Melaas sine bøker, samt vært på kurs med denne inspirerende og kunnskapsrike mannen. Vi har også hentet inspirasjon fra Trude Brendeland og hennes nettsted Fantasifantasten.

Vi i Berg barnehage er også opptatt av et aktivt **UTELIV**, som skal gi barna mange muligheter og gode opplevelser. En god motorisk utvikling skjer i utfordrende omgivelser. Gleden ved å være ute er endel av vår kulturarv, og bidrar også til gode lekestunder og vennskap.

«En god barndom varer livet ut.»

BERG BARNEHAGES VERDIER

OMSORGSFULL - LEKEN - SAMMEN

Å begynne i barnehagen er en stor forandring i et barns liv. Det viktigste er at barna har det godt i barnehagen, og foran alt annet kommer barnets trygghet og følelsesmessige behov. Når man er trygg kan man være nysgjerrig og ta del i barnehagelivet med glede.

Å være **omsorgsfull** betyr så mye, men først og fremst at vi sørger for at hvert enkelt barn har det trygt og godt i barnehagen. Pernille 1,2 år møter omsorgsfulle voksne som arbeider for å skape en god relasjon til henne og foreldrene hennes. Pernille skal bekreftes, få kjærlighet, bli sett, få hjelp ut fra hva hun synes er viktig osv. Vi skal hjelpe henne å sette ord på sine opplevelser, og sørge for at hun har tørre klær, spiser godt, får trøst, hjelp til å løse konflikter osv. Dette er viktig fra den første tiden der nye relasjoner skal etableres og trygghet skapes, og hele veien fram til skolestart. (Les mer om trygghet i neste kapittel.)

Allerede når Pernille begynner i barnehagen vil vi være **leken** sammen med henne. Lekne voksne leker borte-titt-titt, kryper og er hund, drikker kaffe av lekekopp, ramler i gulvet, tuller og tøyser – mens vi følger barnets behov for trygghet, nærhet, moro og spenning. Gjennom å være leken sammen med barna skaper vi gode relasjoner og felleskap mellom oss og barna, og barna imellom. Samtidig hjelper vi barna å bli glade i dette fantastiske fenomenet som lek er.

Etterhvert vil lek være det viktigste, artigste og mest lærerike som Pernille holder på med i barnehagen. I lek sammen med andre utvikler Pernille seg på uendelig mange måter som har betydning for henne nå og resten av livet. Det mest omsorgsfulle vi kan gjøre er å støtte henne til å mestre dette. (Les mer om lek i eget kapittel.) Vi voksne skal by på oss selv, og skape magiske øyeblikk. En leken og aktiv voksen er spennende! Ved å være nær barna i og rundt deres lek, kan personalet hjelpe barna å fungere godt **sammen** i fellesskapet. Ved å arbeide med barnas lek, vil personalet også ha fokus på å skape og vedlikeholde samhold mellom barna, personalet og foreldene.

TILKNYTNING I BARNEHAGEN

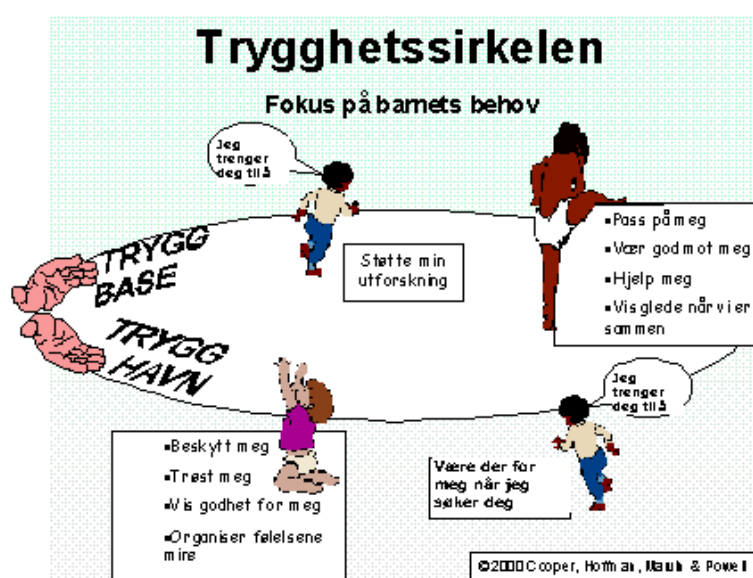
Tilknytning er et tema som må stå sentralt når man jobber med barn. Barn er avhengig av gode voksne som ser, lytter og er der for dem. De voksne må lytte til hele barnet, ikke bare til ordene som de sier. Hva prøver barnet å fortelle meg? Hva streber det etter å nå eller få til? Hvordan kan vi hjelpe barnet å mestre dette? Trygghet er et kjernebegrep her.

På tryggheten bygges selvfølelsen, selve grunnmuren for oppfatningen av oss selv. Selvfølelsen bygges stein for stein tidlig i livet, og er avhengig av voksne som tilfredsstiller barnets grunnleggende behov for omsorg, hjelp og støtte. På denne avhengigheten skal barnets selvstendighet utvikles. Et trygt barn er rustet til å mestre hva som helst!

Eksempel: Lille Pernille har nettopp lært seg å gå. Hun stabber ivrig av gårde mot de større barna foran henne. På bakken ligger en gren som Pernille snubler i, og hun faller så lang hun er. En voksen i barnehagen er raskt på plass for å gi trøst og få henne på beina igjen. Pernille roer seg fort og stabber fornøyd videre.

Trygghetssirkelen nedenfor viser på en enkel måte barnets grunnleggende behov for omsorg. Voksne omsorgspersoner er den trygge basen som barn beveger seg ut fra og tilbake til. Pernille stabbet av gårde og visste at de voksne ventet som en trygg havn dersom hun ombestemte seg og ønsket å vende tilbake. Hun fikk bekreftet at de voksne var der for henne når hun trengte det og opparbeidet på denne måten tillit og trygghet. At Pernille har denne trygge havnen gjør at hun kjapt kan fortsette ferden og gjøre nye oppdagelser av verden.

Personalet i barnehagen vet at deres relasjon til barna er avgjørende for barnas trygghet og trivsel i barnehagen. Dette krever stor innsats, innlevelse og omsorg overfor det enkelte barn. Vi skal være omsorgsfulle voksne som gjør det vi kan for at barna skal oppleve god tilknytning og være trygge i barnehagen. God tilknytning skaper trygghet og er utgangspunkt for å kunne ta del i fellesskapet, gleden og leken i barnehagen.

Essensen i et godt barneliv er å få fordype seg i lek, og i neste kapittel skriver vi mere den artigste, viktigste om mest utviklende aktiviteten i barnehagen.

LEK OG VENNSKAP = LIVSMESTRING

«Når den frie leken er god for alle barna blir det godt med tanke på de store ordene læring, danning, medvirkning og demokrati.» (Terje Melaas)

I gjentakende og gjenskapende lek konstruerer barn kunnskap de selv forstår, i stedet for å reprodusere kunnskap uten forankring i deres egen forståelse. I leken er alt mulig, og barna utvikler kreativitet og evne til å stole på sin skaperevne og fantasi. Leken foregår i en vekselvirkning mellom fantasi og virkelighet der barna leker ut fra egne erfaringer, og for å gjøre leken mer spennende og leketemaene rikere låner barna erfaringer fra fantasien. I leken gjør barna oppdagelser på egen hånd, og de får være aktive i problemløsning. I leken får barna mulighet til å utforske temaer, roller og relasjoner på stadig nye, komplekse måter. Det sosiale samspillet i lek knytter barna til fellesskapet og lærer dem sosiale koder. I lek sammen med andre får barna erfaringer med vennskap, som sammen med alt det andre gir betydningsfull kompetanse som barnet tar med seg over i skolen og videre i livet. (Terje Melaas, Trude Brendeland)

Lek handler om å late som om og er noe annet enn virkeligheta. Barna leker gjerne først med voksne eller eldre barn (servere kaffe i lekekopper f.eks.), og så utvikler lekeferdighetene seg gradvis til å bli mer og mer avansert. Å leke i samspill med andre må læres, og det starter på stallebordet med å bli sett og bekreftet av mamma og pappa. Barnet pludrer, foreldrene pludrer tilbake, borte-titt-titt, herme etter hverandre osv.

Barna i barnehagen utvikler leke-ferdighetene sammen, og lærer av hverandre. Personalet skal være nær, og støtte, bidra og delta. Etterhvert kan barna leke kompliserte leker med stor fantasi og mye kommunikasjon over lang tid.

Vi er opptatte av å legge til rette for gode lekemiljøer med materialer som gir lyst til å skape og eksperimentere. Lekematerialer som gir næring til fantasien, som steiner, tøy, trepinner, esker osv., og dukker, fat, kopper, biler, lekedyr og annet som trengs.

Vi som arbeider i barnehage har lek som fag. Personalet skal ha blikk for hva som øker spenningen i leken. Vi må vite hvordan vi skaper mulighet for barn til å leke. Noen barn står på utsiden av leken, og personalets oppgave er å støtte de inn i lek, og til å være i lek over tid, sammen med andre. Den vanskeligste, mest krevende og viktigste jobben vi gjør er å støtte barn til å leke selvstendig i frilekssituasjoner.

I leken erfarer barna at nysgjerrighet og utprøving er spennende, noe som bidrar til økt kunnskap, mestring, motivasjon og læring. Vi vet at det å gjenta med moderat grad av nye elementer er læringsfremmende. Når barn kjenner at det er gøy søker de gjentakelse. Nyere forskning presiserer hvordan barn som støttes inn i lekerutiner får bedre vilkår for begrepslæring og leser bedre på skolen. De blir også bedre i matematikk og realfag senere i livet. (Terje Melaas).

Videre kan du lese mer om lekerutiner og noen andre begreper vi bruker for å forstå, støtte og utvikle leken. (Hentet fra litteraturen til Terje Melaas)

Adgangsstrategi handler om den måten barna forsøker å komme seg inn i etablert lek på. Dette kan være utfordrende for alle barn. Det er ikke bare å spørre "får æ være lamme", for det er naturlig (og viktig) for barn å verne om den leken de er i. En god adgangsstrategi kan være å nærme seg leken, observere hva som lekes og vente på en anledning til å få bli med. På grunnlag av observasjon eller fri fantasi kaster barn seg inn i leken med et spennende initiativ. Å by seg frem kan være vanskelig, og personalet kan hjelpe barn til å bruke så magiske adgangsstrategier at andre barn slipper nye barn inn i sine lekerutiner.

Lekerabling

Lekerabling handler om hint som forteller at "jeg vil leke". Lekerabling oppstår når indre forestillinger spontant får utløp, og kan lett forveksles med uønsket/lite hensiktsmessig atferd. Lekerablingen kan ha en kaotisk karakter, det er mer forspillet til lek enn selve leken. Lekerabling er en ressurs som viser personalet hva barna ønsker å leke. Personalet må sørge for at barna ikke blir værende i lekerablinga for lenge, de må da hjelpe barna over i lek.

Lekerutiner

Lekerutiner innebærer gjenkjennelse, gjentakelse og nyskapelse. Lekekamerater vender tilbake til en lek de har lekt sammen over tid. Barn gjenkjenner og gjentar, med uskreve avtaler. I lekerutiner har barna oversikt, trygghet og kunnskap om hva som er rammen for leken. I lekerutiner får barn oppleve mestring gjentatte ganger. Lekerutiner har verdi for lek, vennskap, og læring på en og samme tid. I lekerutiner utvikler barna livsmestring som har betydning nå og resten av livet.

Etablerte lekerutiner er mindre sårbare for avbrytelser, og barna får god anledning til å vende tilbake til leken. Lekerutiner under etablering er sårbare og trenger tilrettelegging og verning for å bli etablert.

Rike, levende leketema

Rollelek krever tema å leke ut fra. Leken er dynamisk og variert og krever kunnskap og erfaringer. Personalet må være kompetent og vurdere når de skal hjelpe barn å verne om, og/eller utvide leken sin. Personalet må vite når de skal støtte barn i leken, de må hjelpe barn med adgangsstrategier, å starte ny lek, osv. osv. En viktig rolle er å gjenskape lek, og hjelpe barna med nye elementer slik at den varer lengere, utdypes og ikke blir en kjedelig lek.

Barna leker ut fra erfaringer og kunnskaper, og det varierer voldsomt hva de er opptatte av og dermed hva de leker. Vi ser at barna noen ganger har behov for å leke ting de har opplevd, for å forstå og bearbeide dette – eller bare fordi det er artig å leke det.

Familielek med matlaging, gå på jobb, stelle baby med mere er populært lenge og i perioder, men også opplevelser barn har fra fritiden lekes. I perioder leker barna samlingsstund, gå på tur og andre ting de opplever i barnehagen. Filmer og program barn ser på tv lekes

også. Personalet må hjelpe barn å forstå andres erfaringer, slik at de har kunnskaper til å leke sammen.

Vi ønsker også å gjøre barna kjent med litteratur, tradisjon og kultur, og velger eventyr, fortellinger og noen ganger filmer til utgangspunkt for dramatisering, teater og lek. Da bruker vi tid på å fortelle, lage bordteater, voksendramatisering m.m., og legger til rette slik at det blir spennende å leke ut fra dette.

Lek, vennskap og sosial kompetanse henger sammen. Barn som er gode til å leke med andre, er også gode til å omgås andre, noe som har betydning for hele livet. Å mestre dette er godt for livsmestring og sunn psykisk helse.

Lekemål:

Alle barn skal erfare å ha spennende lekerutiner med venner.

Vi voksne i barnehagen skal:

- Støtte og veilede barna til å leke sammen over tid, og ha blikk for hva som kan hjelpe barna til å videreutvikle leken.
- Hjelp barna å utvikle gode adgangsstrategier ved å observere leken de ønsker å delta i, og finne magiske adgangsstrategier for å komme med i etablert lek.
- Være tilretteleggere for et godt lekemiljø, med materiell, rom og tid, samt verne om lek som er i gang.
- Bidra til inspirasjon til lek med eventyr, materiell, opplevelser og fordypning i tema barna er interesserte i. Vi lar barna få bidra i oppgaver som skal gjøres i barnehagens hverdag, dette inspirerer også til lek.
- Ha et stort atferdsrepertoar og evne til å improvisere i forhold til barnas interesse og deres behov for støtte i lek og samspill.
- Støtte og oppmuntre til lek gjennom egendeltakelse og som igangsetter.
- Observere og kartlegge alle barnas lekeferdigheter.
- Ut fra observasjoner skal vi ved behov sette i gang ekstra tiltak - slik at alle barn skal mestre, og oppleve gleden av «å være lamme».
- Dokumentere lekemiljø og lek, spesielt lekerutiner, for foreldrene og hverandre.
- Leken skal være tema på foreldresamtaler, foreldremøte og de ulike møtepunktene for personalet, for å evaluere, inspirere, justere og oppdatere.

**«Det er lek
det er gøy
og det er læring.»**

Terje Melaas

UTELIV

Berg barnehage er «Barnehagen midt i naturen». Turmulighetene er fantastiske til alle årstider, både i fjæra og i skogen, og dette benytter vi oss flittig av. I tillegg har vi et flott uteområde i barnehagen, som byr på mange og varierte utfordringer og muligheter.

«Forskning viser at i barnehager der det legges vekt på utelek og friluftsliv, leker barn flere fantasileker. I slike barnehager er tempoet roligere, konfliktene færre, barna er mindre syke, har bedre konsentrasjon og er bedre motoriske enn barn i barnehager med liten plass. Barn som leker i naturen får bedre balanse, koordinasjon, orienteringsevne og styrke.» (Stortingsmelding nr. 41, Kvalitet i barnehagen s. 72.)

I tillegg viser forskning at opphold i natur gir bedre helse og økt livskvalitet. Å være i naturen bidrar også til å redusere stress hos barn. Naturkontakt stimulerer kreativitet og bidrar til risikostyring. Naturkontakt i barndom er viktig for senere motivasjon og utøvelse av friluftsliv. (NINA Rapport 1073)

Berg barnehage tilbyr barna et mangfold av opplevelser i og med naturen. Naturen er en fantastisk arena, der barna får uendelige muligheter for å utvikle seg motorisk, språklig, sosialt og intellektuelt. Naturen inspirerer

fantasien og leken, og den gir oss god plass, varierte utfordringer og mestringsmuligheter. Naturen gir barna et felles utgangspunkt for lek sammen. Ideene om hva som skal lekes kommer ganske umiddelbart når barna kommer i kontakt med naturen, spesielt i kjente områder. Også ute ser vi adgangsstrategier, lekerabling og lekerutiner. Arbeidet med leken gjelder like mye ute som inne.

Når det er nok snø går vi masse på ski, både innenfor og utenfor gjerdet. Å gå på ski er en del av vår kulturarv, i tillegg øver skigåing barnas balanse, koordinasjon, utholdenhet, viljestyrke, m.m.

På Berg er vi tett på naturen, og nyter godt av de mulighetene det gir. På våren følger vi livet i en fuglekasse via filmkamera. I tillegg ruger vi hønseegg i rugemaskin, og følger nøye med utviklinga frem til søte små kyllinger.

Vi besøker også gårdsbruk i nærområdet, hilser på dyr og kjøper grønnsaker.

Også ute skal verdiene våre; leken, omsorgsfull og sammen, være sentral. Tryggheten og tilknytningen må vi ha i fokus hele tiden.

Mål for utelivet:

Barna skal få utfolde seg og bli glade i å være ute i naturen til alle årstider og i all slags vær.

Ut fra barnas forutsetninger skal:

- ...barna få mulighet til å mestre bevegelse i alt slags terreng, de skal utvikle en god grovmotorikk, god utholdenhet og god balanse. Ute skal barna oppleve progresjon i utfordring og mestring, i samspill med naturen.
- ... barna få oppleve naturen med alle sanser.
- ...lek og vennskap ha gode vilkår ute i barnehagen og på turer.
- ... vi hjelpe barna å kjenne etter og si fra slik at de kan være passelig varm, skifte når de blir våt m.m.
- ...vi gi barna muligheter til å utvikle selvstendighet på tur; bl.a. ta vare på eget utstyr i egen sekk, lære å smi m.m.
- ...barna bli selvstendige i terrenget med ski på bena.
- ...alle avdelingene gå på tur hver uke.

“I barnehagen skal barna oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske, lære og mestre.” (Rammeplan)
Hos oss er naturen og utelivet en viktig del av dette stimulerende miljøet. Vi skal verdsette naturens mangfold som lekearena, og ikke gå forbi en spennende «lekeplass». Vi skal like så vende tilbake til gode lekeplasser, og gi barn mulighet til å utvikle gode lekerutiner. Vi skal ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, interesser og forutsetninger, og bidra til undring, magiske og spennende øyeblikk. En voksen kan være med på å skape undring og magi rundt et lite hull under en stein eller et velta tre.

GRUPPENE VÅRE

Forskning viser at gevinsten for barns læring på både kort og lang sikt best kommer fra en pedagogikk som tar utgangspunkt i «hele barnet» og «lekende læring». (Dan Summer, professor i utviklingspsykologi ved Aarhus Universitetet i Danmark). Med dette som utgangspunkt er det barnas egne aktiviteter og perspektiver som står i sentrum.

Med utgangspunkt i vårt hovedmål, våre satsingsområder, verdiene våre og rammeplanen er vi opptatte av at å se hele barnet, og legge til rette for et godt lekemiljø der barna utvikler gode og rike lekerutiner. Vi vil arbeide for at barna etterhvert skal mestre den frie leken på en glimrende måte for seg selv og andre. For å ivareta barna best mulig ut fra sin alder og modning, er barna (og de ansatte) i Berg barnehage delt inn i tre avdelinger; Bergneset, Bjørkebakken og Grønnlikollen.

Lek på Bergneset

Klokka er 07.30 og Pernille på 1,9 år kommer inn døra sittende på pappas trygge arm. De prater i garderoben og henger sekk og klær på plass. Pernille titter inn på avdelingen og får øye på dukkevogna. «Vogna» utbryter hun og går inn på avdelinga. «Hade Pernille» sier pappa, Pernille vinker så vidt – hun er travelt opptatt med å brette teppet over dukka i dukkevognen. Dette er nemlig ikke første gang Pernille skal ut på trilletur med dukka. Dette har blitt det Terje Melaas kaller en **lekerutine** for Pernille. Hun kjenner igjen vogna og dukka både fordi hun har lekt dette før og fordi små barn ofte leker det de ser de voksne gjør. Det er gjenkjennbart.

Klokka blir 07.45 og Magnus på 1,7 år kommer inn døra med barnehage sekken på ryggen og sin hånd i mammas. Magnus går rett til porten og titter inn på avdelingen, mens mamma tar av han sekken. Magnus titter bort på Pernille som fortsatt holder på med dukkevogna og roper «oooooooooooooooooooo». Pernille titter bort på Magnus og flirer. I gangen der Magnus er står det en kopp tilhørende lekekjøkkenet. Han tar koppen, klemmer mamma og vinker hade i gangen før han går bort til Pernille med koppen i hånda. Pernille klyper fast i vogna i frykt for at Magnus skal ta den, men Magnus tar koppen han har i hånda og later som han gir dukka noe å drikke. Han utbryter «ahhh». Pernille smiler og gir han håndveska som henger på armen hennes....

Her ser vi et flott eksempel på hvordan Magnus bruker koppen og å gi drikke til dukka som det Terje Melaas kaller en **adgangsstrategi** for å komme inn i leken til Pernille. Han visste hva de trengte for å kunne leke sammen.

Klokka har nå blitt 08.30 og de fleste barna på avdelingen er på plass. Det er tid for frokost og matboksene står klare. Under første del av frokosten er det rolig og barna spiser, mens de voksne tar noen fingerregler og et bordteater, ja for de jobber litt med fortellinga om den «bitte lille kona» denne måneden. Støynivået ved bordet øker i takt med at de små magene blir mette og Magnus er først ut med å banke koppen i bordet etterfulgt av en herlig latter. De andre barna hiver seg med og banker koppene i bordet og starter et orkester av tromme og latter...

Dette tyder på ingen måte på uoppdragne barn uten bordskikk. Det tyder på fornøyde barn som har fått påfyll av mat og er klare til å leke igjen. De vet at de vil leke, men ikke helt hva enda så derfor er dette et godt eksempel på det Terje Melaas kaller **lekerabling**.

På Bergneset går de yngste barna; 12 ett og toåringer. Avdelinga har fått navn etter neset nedenfor barnehagen. For de minste er det nok å bli kjent og trygg i barnehagens uteområde, men etter hvert vil barna kunne gå ned til Bergneset ved havet på egne ben. Vi benytter oss av nærområdet rundt barnehagen, både skogen og fjæra på turene våre. De eldste på avdelinga vil gjerne også gå på ski, slik som de ser de eldre barna gjør. På denne avdelinga dannes et viktig grunnlag for det å være glade i å være ute.

Barna på Bergneset har en dagsrytme som er godt tilpasset alderen deres. Personalet har stort rom for å tilpasse omsorg, rutiner, lek og læring etter alder og individuelle behov. Et fang å sitte på er viktig for ett- og toåringene. Et språkstimulerende miljø, med sang, regler, fortellinger, lesing og samtale med barna vektlegges i arbeidet på avdelinga.

Voksne er barnas første lekekamerat, og personalet på Bergneset vet viktigheten av å gjøre seg tilgjengelig der barna er.

De små barna leker mye ved siden av hverandre (parallell lek). I denne alderen står hermeleken sentralt - det en gjør vil gjerne flere være med på. Barna har stor glede av å herje sammen. Etter som barna blir eldre preges leken mer av samspill, men

gjerne med voksne i umiddelbar nærhet for hjelp og støtte. På Bergneset er det en gryende late-som-om lek, der de voksnes støtte er sentral. Gjennom lek med andre får barna sine første erfaringer med vennskap.

Lek på Bjørkebakken

Pernille og Magnus begynner på Bjørkebakken når de er 2-3 år. Hvis det lar seg gjøre følger en voksen fra Bergneset med ned til Bjørkebakken sammen med barna når de begynner der på høsten.

Pernille ankommer Bjørkebakken rundt kl. 7.30, hun sier raskt «ha-det» til foreldrene sine, og springer inn på avdelinga. Hun finner frem leker hun vil leke med mens hun venter på vennen sin Magnus, og hun spør etter han. Når Magnus kommer litt senere, er hun ute i garderoben og møter han med et smil. Hun gjør seg «lekbar» ved å hoppe fra en benk og ned på en madrass, Magnus lar seg friste og blir straks med på leken når pappa går.

*Pernille og Magnus har god **lekerutine** der de leker badeland og hopper i gangen. Flere barn vil være med på leken og får hjelp av de voksne til å komme inn i leken. De voksne forslår forskjellige **avgangsstrategier** slik at alle som vil får være med på leken. Noen barn får en ball og den er en badeball og en fin rekvisitt som kan brukes som en adgangsstrategi. Andre sier; «nå tar vi badebuksa på*

og hopper i bassenget». Den voksne ordner også med en dusj, støvbrettet fungerer god som dette.

De fleste barna på Bjørkebakken har etterhvert fått gode lekerutiner, mens andre øver på dette. Leken blomstrer når barna får tid og inspirasjon, og når omgivelsen innbyr til lek. I denne alderen får rolleleken en sentral plass. Personalet er betydningsfulle som inspirasjon, støtte og hjelp til å leke mer sammen. De voksne er ekstra viktige støttespillere for barn som har vanskeligheter med å få til et lekende samspill med andre.

Bjørkebakken har fått navnet fra området hvor vi har lavvoen vår, i fjæra en liten kilometer nord for barnehagen. Mens barna går på Bjørkebakken har de gjerne sin første tur til lavvoen og Bjørkebakken. I tillegg er de med på andre skogsturer, fjæraturer m.m. Barna går på ski når det er muligheter for det.

Barna på Bjørkebakken blir mer selvstendige, og språket er i en rivende utvikling mens de går her. Språkstimulering i form av sang, regler, dramalek, lesing og samtaler er et viktig fokus her også, men skal ikke ta for mye tid fra barnas lek. Den viktigste språkstimuleringa skjer naturlig i leken.

Lek på Grønnlikolen

Når Pernille og Magnus går inn i sitt 4. år i Berg barnehage, begynner de på Grønnlikollen. Denne avdelingen er i et eget hus, et gammelt og sjarmerende hus som tidligere har vært skole.

*Klokken 07.30 sitter Magnus sammen med en voksen og 2 andre barn. De prater sammen og konstruerer figurer med geomag. Magnus spretter opp i det Pernille kommer inn døren sammen med mammaen sin. Pernille ser Magnus som kommer mot henne og vil leke, men hun har litt vanskelig for å slippe hånden til mamma i dag. Den voksne kommer ut i garderoben, setter seg på huk fremfor Pernille og ønsker henne velkommen. Sammen går de til vinduet for å vinke til mamma. Når dette er gjort er Pernille klar for å starte barnehagedagen. Hun og Magnus forsvinner inn i lekehuset der den voksne hører de starte familieleken, en lek de leker nesten hver morgen. Dette er hva Terje Melaas kaller for er **lekerutine***

*Klokken 08.05 kommer Trine til barnehagen, hun ser nysgjerrig på lekehuset, men går ikke inn. Hun står utenfor og ser på at Pernille og Magnus leker. Etter en stund sier Trine; "Dåkker, æ va liksom storesøstra som hadde vært på skolen." Pernille; "Ja og så skal du liksom passe babyen for mamma og pappa skulle på kino." Her ser vi Trines glimrende utføring av det Terje Melaas kaller for **adgangsstrategi**. Leken fortsetter til barna 08.30 hører en forsiktig bjelle-lyd. De løper til vasken, vasker fingrene og gjør seg klar til morgensamlingen.*

*Etter frokost fortsetter familieleken. Noen av de andre barna løper etter hverandre med en lekedinosaur i armene. Rundt og rundt, de roper og ler. Dette er hva Terje Melaas kaller for **lekerabling**. En voksen legger et grønt pledd over en benk, legger frem noen plankebiter og noen plastblomster. Voksen; "Se her, her bodde liksom dinosaurene." Barna setter seg rundt benken, begynner å dandere blomster og legge utover plankebiter. Snart har dinosaurene fått liv og leken er sentrert rundt den grønnkledde benken.*

På denne avdelinga går de eldste barna. Grønnlikollen har fått navnet fra en kolle ovenfor barnehagen. Stien opp til Grønnlikollen blir flittig brukt. Barna er fordelt i to grupper med hver sin turdag, i tillegg til

spontane turer innimellom. Lavvoen, fjæra, skogen og fjellet gir gode turmuligheter. Skigåing er populært når det er forhold for det. Vi ser tydelig at barna øker ferdighetene sine på ski fra år til år.

På denne avdelinga blir barnas lek mer variert og avansert. De voksne må fortsatt støtte om, tilrettelegge for, verne om og inspirere barnas lek. Å ha andre barn å leke med blir viktigere og viktigere. Barna blir mer selvstendige i rolleleken, og de yngre lærer av de eldre.

Personalet har ansvar for å sikre at alle barna mestrer leken sammen med andre på en god måte.

Språkstimulering er viktig for barna på denne avdelinga også. Rim, regler, sang, lesing, spill m.m. gir barna varierte muligheter og utfordringer. Og aldri er de så språkaktive som i rolleleken.

«En spuperrask bil»

Kroneklubb – de eldste i barnehagen

De barna som går det siste året sitt i barnehagen er blitt gode lekere og kommer stadig tilbake til gode lekerutiner. Dette siste leke-året i barnehagen har vi stor respekt for, og vi legger til rette for god tid til lek. De eldste barna er viktige i barnehagen, det er de som har best utviklet lekerutiner, og de har stor betydning for lekemiljøet. Vi ønsker at barna i Kroneklubben dette siste året får oppleve seg selv som "dronninger" og "konger" av leken. De andre barna ser opp til de eldre, og det de finner på. Det er en uvurderlig erfaring å få lov å være i en slik rolle, og med personalets hjelp skal de få være på tronen på en klok og hyggelig måte.

Kroneklubben har en fast "møtetid" i uka. Da samler vi oss og holder på med ulike aktiviteter sammen. Vi fordypet vi oss i ulike tema, leser fortsettelsesbok, klipper, tegner, leker regelleker, har yoga, lager film, dramatiserer, lærer førstehjelp og trafikkregler m.m.

I tillegg arbeider vi for at barna skal oppleve å bli selvstendige i garderoben og på do, mestre å ta vare på tingene sine på tur, samarbeide m.m. Barna i Kroneklubben får også spesielle ansvar, og må øve litt på å stå i oppmerksomhet med sang og roller. Kroneklubben drar på kirkevandring i Tromsdalen kirke før jul - en flott og lekende time gjennom kirka, de besøker brannstasjonen på våren, tar seg en tur på Vitensenteret i løpet av året m.m.

Etter jul vil det bli arrangert 3-4 vennskapstreff med barn fra flere barnehager som skal begynne på Reinen skole. Her får barna erfaringer i ei større gruppe. Ved skolestart

treffer de igjen barn de har sett, lekt med og kanskje snakket med på skoletreff.

Berg barnehage har tradisjon for at de eldste barna drar på overnattingstur en gang på våren. Dette er en stor opplevelse for barna. Vi opplever at denne turen har betydning i forhold til barnas tro på egen selvstendighet og samholdet barna i mellom.

Mot slutten av barnehageåret øver barna til ei forestilling som blir vist for foreldrene på avslutninga.

Barnehagen samarbeider med Reinen skole ved behov og når vi får mulighet til det.

FOREBYGGING

Barn skal ha et godt og bevisst forhold til kroppen sin. De skal lære at de har rett på å ha kroppen sin i fred, at egne grenser skal respekteres, samt at de må respektere andres grenser. Ingen har lov

til å gjøre noen noe vondt, spesielt ikke de voksne. Barna skal lære om gode og vonde berøringer, og hva en god hemmelighet er. Det er bare de gode hemmelighetene som gjelder, vonde hemmeligheter gjelder ikke og må fortelles.

Barn trenger at vi snakker om dette. I tillegg til å lære om seg selv og andre, vil det at vi tar dette opp kanskje gjøre at barn tør å fortelle hvis de opplever ting som er vondt, ekkelt eller rart.

ORGANISERING

Barnehagen drives som en tradisjonell avdelingsbarnehage med tre avdelinger i to bygg. Barnehagen er organisert som et samvirkeforetak, og drives på ideelt grunnlag. De er foreldrene som er eierne av barnehagen, representert med et styre valgt på årsmøtet.

BERGNESET er for ett- og toåringer. Her arbeider tre pedagogiske medarbeidere og en barnehagelærer.

BJØRKEBAKKEN er i samme bygg som Bergneset, her går det to- og treåringer. Her arbeider en barnehagelærer og to pedagogiske medarbeidere.

På **GRØNNLIKOLLEN** er det barn fra tre til fem år, og her arbeider to barnehagelærere og en pedagogisk medarbeider.

En av våre pedagogiske medarbeidere er utdannet barne- og ungdomsarbeider, og to er på vei til å bli det. Hvem som arbeider på de ulike avdelingene kan du se på nettsiden vår:

www.bergbarnehage.no

På **KONTORET**, og som fast vikar, arbeider Tone. Daglig leder i barnehagen er Trude Jensen. Både Tone og Trude treffes på de ulike avdelingene ved fravær blant personalet.

Sammen er vi en personalgruppe med lang og brei erfaring.

Det vil også være studenter, elever og vikarer innom barnehagen, sammen med det faste personalet.

BARNEHAGENS ÅRSHJUL

August	Tilvenning, bli kjent
September	Bærturer, skogsturer, høsting av grønnsaker.
Oktober/ November	<u>Brannøvelse</u>. Vi har brannvern som tema, ut fra barnas alder og modenhet. Vi gjennomfører en eller to brannøvelser. Dette skjer i oktober. <u>Mørketidsfest i november</u>. Vi markerer mørketida med en sammenkomst for foreldre, søsken og barnehagebarna på slutten av barnehagedagen. Lett servering ute. Barna går Lanternetog og synger.
Desember	<u>Luciafeiring 13. desember</u>. Skolegruppa baker lussekatter til alle. De kler seg i hvitt og synger for resten av barnehagen. <u>Nissemarsj</u>. Barna går en liten nissemarsj i nærområdet. Kanskje vi treffer Nissehuri? <u>Nissefest</u>. Vi får besøk av Petrus, en ekte fjøsnisse, ved lunsjtider. Vi spiser risengrynsgrotte lamme Petrus. (Er vi ekstra heldige får vi besøke Petrus i stedet for at han kommer til oss) Barn og personalet har <u>juleavslutning med julelunsj/julebord når det nærmer seg juleferie</u>. Vi pynter oss selv og avdelingene, og spiser god mat til lunsj. Høytidsstemning og kos. <u>Juleverksted</u>. I løpet av desember blir barna tilbudt ulike formingsaktiviteter der de kan lage julepynt og annet. Vi baker, synger julesanger, leser julebøker, har adventsstund og koser oss.

Januar/ Februar	<u>Vi feirer soldagen i januar</u>, med "solboller", solfortelling og solsanger. <u>Filmfestival på Berg</u>, uke 3. Vi markerer Tromsø internasjonale filmfestival med å se film ute en dag. I februar feirer vi <u>karneval</u>. Da ordner foreldrene med kostyme til barna. Barna kan gjerne komme ferdig utkledd i barnehagen. Noen barn vil ikke kle seg ut, og det er greit.
Mars/ April	<u>Vinter OL på Berg</u>. Vi arrangerer OL med ulike vinteraktiviteter ei uke i mars, bl.a. med langrenn, skiskyting og aking. <u>Påskemiddag</u>. Foreldre og søsken spiser middag sammen med barna sine. Barnehagen ordner middag, og de foreldrene som ønsker å bidra gjør det. <u>Vi sår frø</u>.
Mai/ Juni	<u>17. mai</u>. Barnehagen er stengt, men de som ønsker det møtes i skolegården på Reinen skole og går i tog. Vi går «øvetog» her i barnehagen før den store dagen. Gårdsbesøk i mindre grupper. Vi ruger hønseegg i rugemaskin, ser de klekkes, og koser og steller med kyllingene. Vi følger livet i en fuglekasse på veggen, fra eggene legges til kyllingene forlater redet. I mai/juni drar <u>Kroneklubben på overnattingstur</u>. <u>Kroneklubben har avslutning</u> sammen med foreldrene i barnehagen. <u>Sommerfest</u> ute i barnehagen for barna med lek og moro.
Juli/ August	I flere av ukene i sommermånedene slås avdelingene sammen pga. få barn og voksne. Dere får nærmere informasjon om dette før ferien. På årsmøtet 2017 ble det besluttet at barnehagen holder <u>stengt uke 28 og 29</u> slik at det kan være nok faste ansatte gjennom alle ukene vi har åpent. Erfaringsmessig er det også veldig få barn i barnehagen disse ukene.

FORELDRESAMARBEID

Barnas ve og vel er utgangspunktet for det viktige foreldresamarbeidet. De ansatte blir godt kjent med barna, og ser hvordan barna har det i gruppe med andre barn. Vi ser hvordan de lekerabler, hvilke adgangsstrategier de bruker, hvem de leker med og hvilke lekerutiner de har. Det er viktig at vi samarbeider godt og snakker med hverandre om barnas hverdag. Sammen skal vi støtte barna slik at de opplever å mestre gode lekerutiner sammen med venner.

Som vi er barnas talpersoner, er også foreldrene det. Vi ønsker å få informasjon fra hjemmet om ting som har betydning for barnets trivsel i hverdagen. Spør om noe er uklart. Barna tilbringer store deler av livet sitt i barnehagen, og det er mange ting som påvirker hverdagen deres.

«Samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen skal alltid ha barnets beste som mål. Foreldrene og barnehagens personale har et felles ansvar for barnets trivsel og utvikling.»
(Rammeplan for barnehagen)

I hverdagen møtes foreldrene og personalet ved henting og bringing. Helst møter personalet barn og foreldre i garderoben når de kommer om morgenen, og vi snakker gjerne noen ord sammen ved henting. I tillegg har vi foreldresamtaler og foreldremøter en til to ganger i året. Vi har oppstartssamtale med foreldrene til alle nye barn ganske kort tid etter oppstart.

Vi arbeider for å være en god barnehage, og dere som foreldre er viktige bidragsytere. Gi oss tilbakemeldinger på hva dere liker og ikke liker og spør når dere lurere på noe.

RAMMEPLAN FOR BARNEHAGEN

Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver er utfyllende bestemmelser om barnehagens innhold og oppgaver i henhold til barnehageloven. Rammeplanen gir oss en forpliktende ramme for vårt arbeid, og årsplanen er skrevet bl.a. med tanke på å konkretisere hvordan vi vektlegger vårt arbeid i vår barnehage.

”Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig

tilnærming til barnas utvikling”. ”Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen.” ”Å bidra til at alle barn som går i barnehagen, får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek er fundamentalt.”

Dette er et lite utvalg av sitater fra Rammeplan for barnehagen. Å støtte barn til å starte, verne og videreutvikle sosial lek med rike lekerutiner er den beste måten å få gjennomført det rammeplanen krever av oss. Vi håper det vi har skrevet om leken har overbevist deg som leser også.

Barn lærer best når de får være aktive, kreative, problemløsende og fri – og når de mestrer å være dette sammen med

andre barn i lek innehar de en uvurderlig kompetanse. I tillegg vet vi at barn i frie aktiviteter opplever mindre stress enn i styrte aktiviteter – slik at å arbeide for at barna skal mestre fri lek sammen med andre barn på en selvstendig og god måte også er helsefremmende.

Planlegging

”Planlegging skal bidra til kontinuitet og progresjon for enkeltbarn og barnegruppen.” Det betyr at personalet må være til stedet og nær og få med seg hvor enkeltbarnet og barnegruppa er og hva de trenger for sin utvikling. Planlegging skjer på kort og lang sikt, ut fra personalets kunnskap, erfaring, kompetanse og observasjon. Barns lekeutvikling, lekekompetanse, lekerutiner, adgangsstrategi og lekerabling får særlig oppmerksomhet hos oss. Vi planlegger hvordan vi kan hjelpe barna å skape gode lekerutiner, og hvordan de kan utvikle og utvide disse. I leken ser vi tydelig en progresjon som gjenspeiler hele barnets modning og kompetanse.

Medvirkning

”Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov.”

Barna skal bli hørt og sett av sensitive, omsorgsfulle og kompetente voksne. Ved å være tilstedeværende og nær barna, gjør personalet sitt beste for å legge til rette for en god hverdag for barna. Personalet skal ha tid til samtaler og gode møter med barna, og barna skal oppleve at vi lytter til hva de har å si og tar dem på alvor.

Personalet skal gjøre det de kan for å forsøke å forstå det enkelte barn, og hjelpe dem å sette ord på det de vil formidle. Dette har betydning for barns språkutvikling, for deres danning og medvirkning, og for utvikling av selvbildet.

Å få delta i lek og være sammen med venner er grunnlaget for barns trivsel, og viktig for en meningsfull hverdag i barnehagen. I leken er barnas medvirkning essensiell, å støtte barn til lek er det viktigste vi gjør i forhold til å ta barns medvirkning på alvor.

Rammeplanens fagområder

I rammeplanen er det syv fagområder. "Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse."

Fagområdene er:

- Kommunikasjon, språk og tekst
- Kropp, bevegelse, mat og helse
- Kunst, kultur og kreativitet
- Natur, miljø og teknikk
- Antall, rom og form
- Etikk, religion og filosofi
- Nærmiljø og samfunn

Gjennom arbeid med barnas lekerutiner, vil alle fagområdene representeres – gjerne flere sammen. Flere fagområder vil gjerne være representert samtidig i et temaarbeid, i forbindelse med hverdagsaktiviteter, på turer, i lek og sosialt samspill. At barn får rike, felles opplevelser, samt ta del i

kunnskaper og erfaringer på mange områder, er viktig for å støtte barna til gode lekerutiner. Arbeidet med fagområdene må tilpasses barnas alder, interesser, barnegruppens sammensetning og øvrige forutsetninger. Vi skal skape et spennende miljø som kan være utgangspunkt for lek, nysgjerrighet, undring, læring, utvikling og danning.

TIL SLUTT

I Berg barnehage skal vi skape en hverdag som gjør at barna ser tilbake på tiden i barnehagen med glede. Vi skal bidra til at barnet er rustet til å håndtere utfordringer på en god måte for seg selv og andre, og med positiv tro på seg selv og sine muligheter.